
Použití vrtulníkového letectva svazků

Podplukovník Karel Pezl

Dosavadní poznatky ze způsobu použití vrtulníkového letectva v armádě a svazcích ukazují na jeho jednostranné, úzké a málo efektivní bojové zasazení. Široké možnosti, které mu dávají jeho takticko-technické vlastnosti, nejsou zdaleka plně využívány k zabezpečení úspěšného boje svazků. Současná praxe — používat vrtulníky jen jako rychlý dopravní prostředek — zdaleka neodpovídá možnostem a potřebám.

Pokládám proto za účelné shrnout v tomto článku některé názory o komplexním, všestranném zasazení vrtulníků v divizi, sloužící především k zabezpečení úkolů vyplývajících z typických prvků soudobé bojové činnosti.

V příspěvku nebudu rozebírat plánování a použití taktického vrtulníkového výsadku, který se vymyká z možností organických vrtulníků svazků a které vcelku jak štáby, tak i jednotky prakticky zvládly. Zaměřím se především na ty otázky, které se neprocvičují nebo dokonce ani nezvažují ve štábech, i když jsou reálně proveditelné a jejich výsledek může kladně ovlivnit bojovou činnost.

Základní způsoby použití vrtulníků svazků

1. k zabezpečení velení vojskům a k spojení,
2. k plnění zvláštních úkolů bojového zabezpečení,
3. k zabezpečení bojové činnosti některých druhů vojsk a speciálních vojsk,
4. k plnění speciálních úkolů týlového, zdravotnického a technického zabezpečení vojsk.

K jednotlivým způsobům praktického použití

ad 1) Zabezpečení velení vojskům a spojení

K tomu účelu byly vrtulníky prakticky výhradně používány, ale i v tomto případě pouze v omezených možnostech. Jejich použití zúžené na zprostředkování osobního styku hlavních funkcionářů divize s veliteli pluků nevyčerpává plně širší a rozmanitější možnosti, které oblast velení a spojení poskytuje.

Které úkoly je účelné řešit:

a) Zabezpečení osobního styku hlavních funkcionářů, zejména k útvarům plnícím speciální úkoly.

Půjde především o praktické velení PO, který se odpoutal od bojové sestavy, s nímž je spojení uskutečňováno na maximálních hranicích dosahu rádiových stanic a vzhledem k tomu i znalost jeho situace je často neúplná. Jiné dopravní prostředky v tomto případě neumožňují vůbec osobní styk a to jak pro vzdálenost, tak vzhledem k bezpečnosti. Zvláště významné bude zabezpečení velení vojskům nacházejícím se za rozsáhlejšími zamořenými prostory po

pozemních úderech, kde opět doprava velitelů na místo bojové činnosti bude umožněna výhradně vrtulníky a přes prostory s absolutní nebezpečnou radiací.

Efektivně je možno použít vrtulníky vždy po ztrátě spojení. Rychlý přelet do prostoru bojové činnosti útvaru, možnost osobního zjištění situace, ale i technicko-organizační opatření k obnovení spojení jsou jednou z největších předností vrtulníků. Tomuto se zpravidla nevyhneme, především v dynamice bojové činnosti, v obtížném horském terénu oddělujícím směry bojové činnosti útvarů nebo po jaderných úderech.

K plnění těchto úkolů bude účelné především využívat vrtulníky Mi-1 s vyšší pohyblivostí a obsazovat je zpravidla 2 důstojníky, jejichž úkolem, kromě konkrétního opatření k velení musí být i upřesnit taktickou radiční situaci na trase letu.

Bude-li vrtulník používat velitel, je nezbytné použít verzi Mi-1 s rádiovou stanicí, zabezpečit tak s ním trvale i za letu spolehlivé spojení a umožnit mu stálou informaci o změnách v bojové situaci svazku.

S výhodou — a v tomto směru má již řada štábů své zkušenosti — můžeme použít vrtulníky k řízení přesunů. Zatím se používají především ke kontrole plynulosti přesunu, dodržení stanoveného pořadí apod. Je nutné vzít v úvahu i možnost operativního řízení přesunu. Kontrola je pouze pasivní část řízení. Zkušenosti ukazují, že v průběhu složitých přesunů dochází často k nahromadění proudů, obtížná situace vzniká při změně os za pochodu (zejména po jaderných úderech a ve složité radiční situaci). V tomto případě se zdá velmi účinné nejen sledovat průběh přesunu, ale i řídit jej zálohou pořádkových orgánů, přemísťovaných a zasazovaných do prostorů složité přesunové situace přímo z vrtulníků.

Tuto zálohu (po 1 Mi-4, 5 regulačníků a 2 motocyklisty) je účelné mít u VS pořádkového prostoru a periodicky s ní kontrolovat daný úsek komunikace. Zásahujeme na základě vlastního zjištění situace (velitel — důstojník VS pořádkové služby), nebo podle pokynů VS pořádkového prostoru. Zkušenosti ukazují, že toto může být jedna z účinných metod pružného řízení přesunu.

b) Soudobý voj vzhledem k šířce pásem bojové činnosti, rozmachu i často různorodosti charakteru boje neumožňuje veliteli osobně pozorovat bojiště a podle vlastního pozorování hodnotit situaci a přijímat řešení. I když není reálné chtít, aby rozhodnutí byla přijímána na podkladě osobního poznání boje, přesto často v některých případech složitost situace, v jiných pak závažnost rozhodnutí, vyžadují osobní prověření nebo jen ověření závěrů. Možnosti pozorování z jednoho místa (PVS) ~~toto~~ nikdy štábu nezabepečí. Vizualním pozorováním s dobrými optickými přístroji lze získat přehled o situaci vojsk maximálně v necelém pásmu jednoho pluku. Proto se zdá velmi účelná a dosud málo využívaná osobní rekognoskace hlavními funkcionáři. Jednoduchý oblet situace ve svazku při vycvičenosti nejen pilota, ale i příslušníka štábu, trvá nejvýše 1 hodinu.

Velmi výhodná je rekognoskace k ověření bojové činnosti na široké frontě, zvláště pak k potvrzení přijatých závěrů při přechodu vojsk do obrany, k vyhodnocení správné volby jednotlivých rajónů, posouzení tankových a tankům nedostupných směrů, směrů protiztečí, manévru záloh a zběžných rekognoskací pro rozmístění vojsk a volbu sestavy vůbec.

Toto opatření jsme si vzhledem k nedostatku času zvykli přijímat pouze na základě zběžného studia mapy, bez ověřování v terénu. Je nutné si uvědomit, že

zvláště na území nepřítele mapové údaje nejen že budou nepřesné, ale především rozsáhlým použitím jaderných prostředků může dojít k závažným změnám v terénní situaci, měnicím i charakter celého prostoru (rozsáhlé požáry, vytvoření širokých zatarasených a zamořených prostorů, změna v charakteru vodních toků a staveb na nich apod.).

Účelné je využívat rekognoskační skupiny k průzkumu os přesunu divize (druhých sledů) a objektů na nich zejména je-li málo času k organizaci a zabezpečení přesunu. Tato rekognoskace nenahrazuje pozemní průzkum osy, ale doplňuje ho a předchází. Při přesunu z chodu bude hlavním prostředkem průzkumu osy a zabezpečí včas nezbytné změny, rychlou volbu a kontrolu objížděk. Bude proto výhodné nasadit k plnění tohoto úkolu vrtulníky Mi-1 spojovací typ, které budou v trvalém spojení se štábem řídicím přesun nebo s VS pořádkového prostoru.

c) Vrtulníky Mi-1 spojovací typ můžeme použít k zabezpečení spojení s předsunutými prvky sestavy, zejména nejsou-li vybaveny silnějšími rádiovými stanicemi (RM-31 MV, R-112 apod.).

Jde zejména o uskutečnění spojení s

- vlastním (součinnostním) výsadkem ať již padákovým nebo vrtulníkovým, kde zpravidla nejsou dostatečně výkonné stanice,
- průzkumným odřadem, který pronikl do značné hloubky sestavy nepřítele,
- průzkumnými skupinami divize vysazenými v hlubším týlu,
- diverzními speciálními skupinami,
- předsunutým odřadem,
- útvary v sestavě divize plnícími úkoly v terénně oddělených celcích (za horským hřbetem apod.).

Praktické použití prokázalo možnost zabezpečení spolehlivého fonického spojení rádiovými stanicemi VKV (stovkové řady) na vzdálenost 80 i více km. K dosažení kvalitního spojení zpravidla postačí výstup do výše 600—800 m nad prostor VS svazku.

Výhodou je, že toto spojení lze prakticky uskutečnit a udržet i za přesunu VS bez snížení jeho hodnoty (vzdálenost VS — vrtulník nepřesahuje 2—5 km).

Spojení tohoto typu nemůže být stálým systémem, ale jen dočasným opatřením na důležité období (vysazení a boj výsadku) nebo v určitých, časově vymezených a předem upřesněných relacích (pro PzS apod.).

d) V posledním období štáby svazků zvládly organizaci VKV spojení s použitím PRM. Možnosti přemísťovat PRM vrtulníky na odlehlé a nesnadno dostupné dominanty řeší zatím obtížný úkol včasného rozvinutí a manévru PRM. Tímto můžeme dosáhnout větší spolehlivosti VKV spojení, zejména v období rychlého přechodu do pronásledování, kdy dosavadní způsoby nevytváří podmínky nepřetržitosti VKV spojení.

e) Pro úplnost zahrnuji zde i kurýrní spojení, zabezpečující včasné a rychlé doručování dokumentů k vyššímu štábu i k vlastním útvarům. Přitom je nutné dodržovat letový řád s cílem efektivně využít tohoto drahého způsobu kurýrní dopravy a účelně sladit vysílání vrtulníků od svazků k armádě a naopak tak, abychom plně využili vytižení (let divize—armáda: hlášení, let armáda—divize: rozkazy).

Pro doručování souhrnných operačních hlášení a převzetí bojových rozkazů na další den boje, je účelné upravit i tyto lhůty s ohledem na denní dobu.

Tímto způsobem lze dosáhnout nejen včasné znalosti situace, ale doručit do 30—45 minut po vydání rozhodnutí velitele armády jeho nařízení v potřebném znění do divizí (magnetofonové pásky, krátký grafický záznam rozhodnutí). Je účelné, aby k této době uskutečnil kurýrní let odpovědný funkcionář svazku (NOO), aby osobním stykem mohl upřesnit některé otázky způsobu plnění úkolu, dát myšlenku řešení a vydat krátké pokyny pro součinnost.

ad 2) Plnění zvláštních úkolů bojového zabezpečení

S daleko větší promyšleností je nutné používat vrtulníky k plnění úkolů bojového zabezpečení divize, zvláště pak k úkolům:

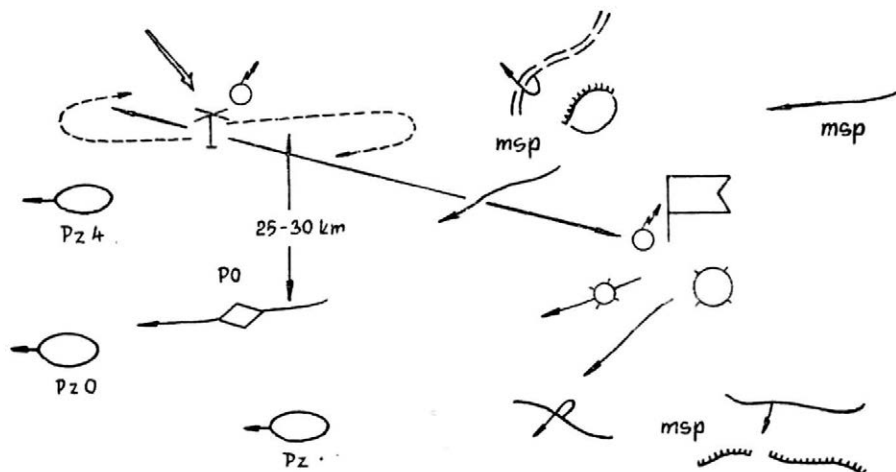
- vševojskového průzkumu,
- radiačního průzkumu,
- k OPZHN vojsk.

Průzkum

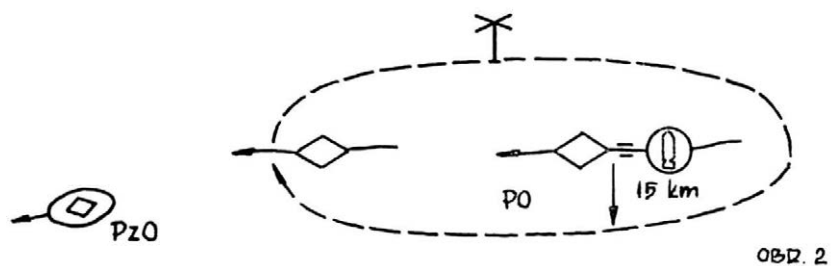
Velmi efektivní je průzkum z vrtulníků, zejména k ochraně boků a křídel sestavy divize, v hloubce nepřátelské obrany, což uvolní prostředky pozemního průzkumu a umožní soustředit je zejména před čela bojových sestav do značné hloubky, kde PVO znemožňuje vrtulníkový průzkum.

Je účelné, aby hloubka tohoto průzkumu umožnila včasné opatření velitelem svazku na zjištěnou situaci. Vzdálenost průzkumu od sestavy divize bude tedy závislá na možnosti manévru silami divize. Střední vzdálenost bude asi 20—30 km, tj. potřebná doba pro manévr ve svazku 1—1,5 hod.

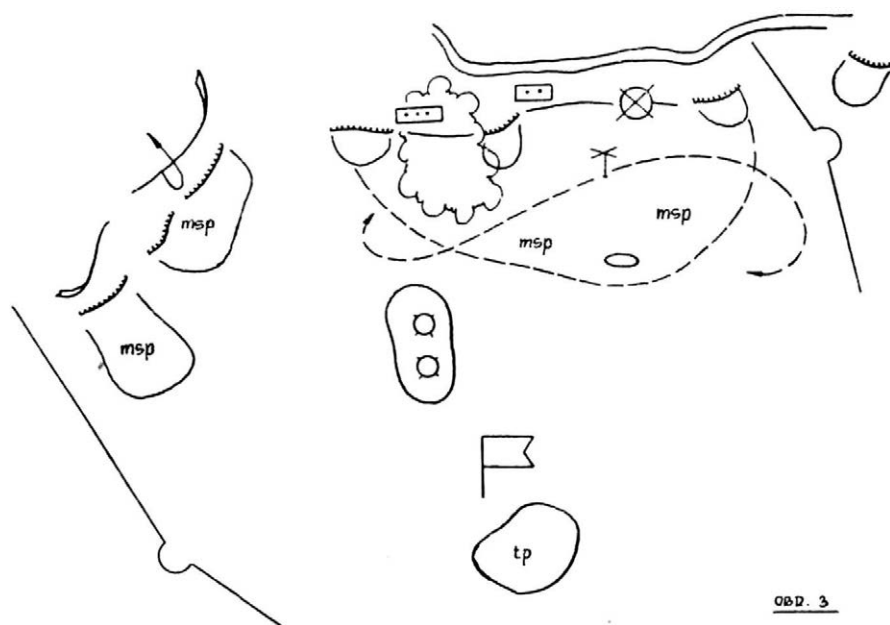
V některých případech bude účelné přidělit k plnění tohoto úkolu vrtulník i veliteli PO a umožnit mu tak bezpečnější manévr a ochranu sestavy PO (v tomto případě dát i do sestavy PO letecké pohonné hmoty pro vrtulník).

OBZ. 1

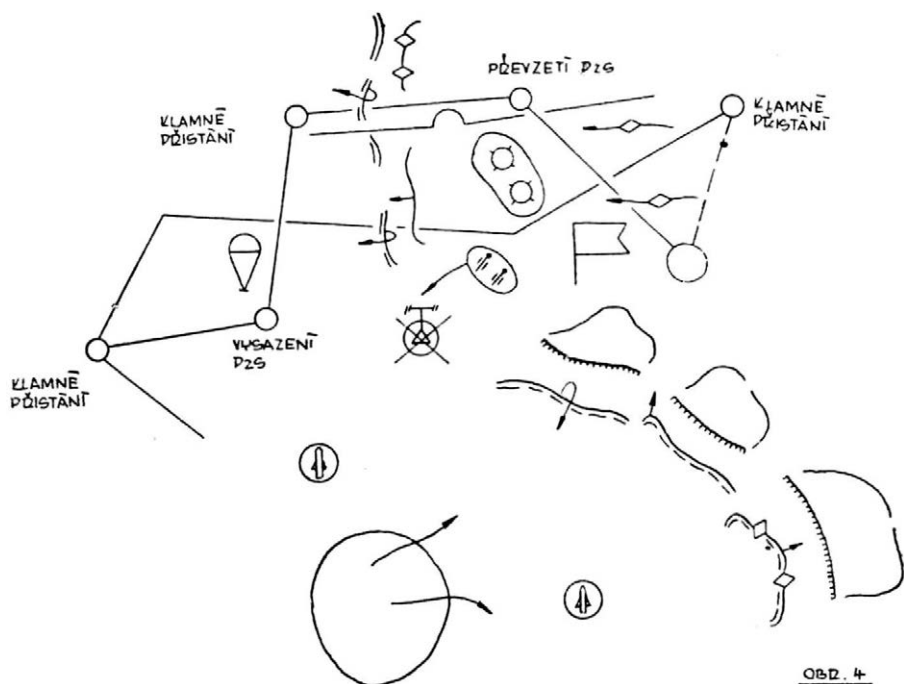
Stejně vhodný bude obdobný průzkum ve vlastní sestavě vojsk, zvláště při obraném boji v širších pásmech, kde budou v sestavě vlastních vojsk značné mezery, prakticky střežené jen průzkumem a zátarasy. Nad tímto prostorem bude účelný periodický průzkum a kontrola vrtulníky.

Tyto úkoly vyžadují, aby i piloti vrtulníků byli vycvičení jako průzkumníci. Ke zvýšení efektivnosti vizuálního průzkumu bude účelné vysílat jako pozorovatele speciálně připravené (orientace za letu) průzkumníky.

Rychlá pohyblivost průzkumu i dynamika boje divize vyžaduje, aby svazek byl schopen sám si zabezpečovat činnost průzkumných skupin. Proto je nutné zvládnout použití vrtulníků (Mi-4) k **vysazování vlastních průzkumných skupin** do týlu

nepřítele. Tento úkol je zejména náročný na správnou volbu trasy letu, vyhýbající se prostředkům PVO, dosahu radiolokátorů, obranným místům v sestavě i samotné klamné volbě trasy letu a klamných přistání k dezorientaci nepřátelského radiotechnického průzkumu.

Pro úspěšnou a rychlou likvidaci nepřátelských výsadků v týlu divize bude rozhodující přesně zjistit rozmístění a jejich situaci. K upřesnění tohoto úkolu je účelné zasadit vrtulníky. Nepřátelský výsadek zpravidla nebude vybaven prostředky účinné PVO. Počítáme však s tím, že v prostoru vysazení bude silná letecká činnost. Proto i taktika letu vrtulníku při plnění tohoto úkolu musí být přizpůsobena režimu PVO v daném prostoru.

Radiační a chemický průzkum

Při vzniku složité radiační situace bude účelné doplnit rozvinutou vojenskou radiační hláskou síť (VRHS) zejména speciálním průzkumem z vrtulníků. Zkušenosti systematického vyhodnocování povětrnostní situace ukazují, že nestejněměrnost povětrnostních vlivů způsobuje často značné rozdíly mezi předběžným vyhodnocováním pozemní stopy (a to jak po jaderných úderech, tak zvláště po použití vysoce toxických látek typu VX šířících se v daleko složitějších podmínkách přízemních atmosférických vlivů) a skutečným stavem. Proto rychlé zjištění skutečné radiační (chemické) situace je prvořadým úkolem pro zpřesnění

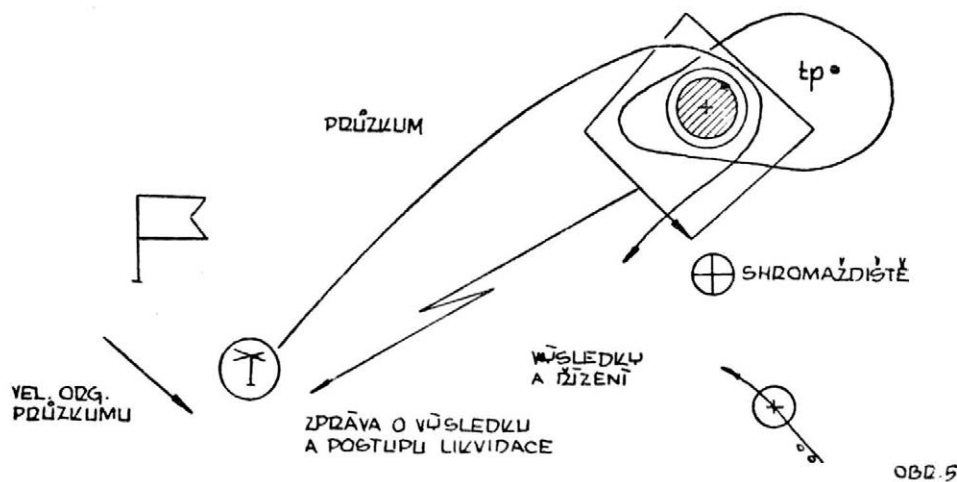
rozhodnutí velitele. Tento úkol musí být schopny plnit všechny osádky vrtulníků a to jak samostatně, tak i s předem připravenými (orientace a propočty na snížení radiace) skupinami rot chemické ochrany.

Je účelné současně uskutečňovat průzkum stopy z obou stran a především zjišťovat úroveň nebezpečné radiace (30 R). Dvojice vrtulníků s radiální skupinou je schopna zjistit stopu (30 R — ráže 47 kt — hloubka při 50 m/hod. 59 km) za 90 minut a tím dát podklad pro upřesnění rozhodnutí velitele. Kromě toho musí být připraveny hlásit vyklizení prostoru ohroženými vojsky, popřípadě dát i signály (optickými) rozkaz k jeho vyklizení. K plnění tohoto úkolu je výhodné přidělit skupině jeden vrtulník se spojovacími prostředky.

OPZHN vojsk

Po jaderných úderech nepřítele na sestavu vlastních vojsk je velmi obtížné obnovit velení zasaženým vojskům, zjistit skutečné ztráty, posoudit bojeschopnost a včas přijmout opatření k obnovení bojeschopnosti a poskytnutí účinné zdravotnické pomoci zasaženým jednotkám.

Bezprostřední průzkum (s důstojníkem — pozorovatelem) po úderu na sestavu vojsk divize umožní zjistit rozsah ztrát, ohniska zasažených jednotek, rekonoskovat závaly, zjistit požáry a pravděpodobně ztráty osob a bojové techniky v jednotlivých okruzích dosahu ničivých faktorů. Tento průzkum je možno uskutečnit asi 20 minut po úderu na vojska. Bude účelné, aby po průzkumu postavil se příslušný orgán přímo do shromaždiště ZUO, kde veliteli upřesní situaci, zejména směry zásahů průzkumných a odtarasovacích skupin, nejvýhodnější prostory pro rychlé poskytnutí zdravotnické pomoci i soustřeďování techniky. V dalším může i řídit činnost ZUO. Použitím spojovacího vrtulníku umožníme okamžitou informovanost štábu divize a přímé spojení se skupinkami ZUO. Zvláště potřebné bude přidělit vrtulník přímo veliteli ZUO k likvidaci skupinových úderů nepřítele.

Vrtulník stává se tak velmi účinným prostředkem velitele. Podstatně zkracuje čas pro získání přesných zpráv a umožňuje daleko efektivnější zasazení všech dalších prostředků při likvidaci následků jaderného napadení.

ad 3) Zabezpečení bojové činnosti některých druhů vojsk a speciálních vojsk

I při omezené možnosti (vyplývající především z nižších počtů vrtulníků v divizích) je možné vrtulníky částečně použít i k některým úkolům **bojové činnosti** druhů vojsk a speciálních vojsk. Bude to především:

- u vševojskových jednotek k diverzi v týlu nepřítele, zvláště v dynamice boje,
- u dělostřelectva:
- k průzkumu a řízení palby,
- k manévru lehkými protitankovými zbraněmi na ohrožené úseky,
- k zásobení vojsk speciální děl. municí, zvláště PTRS,
- u ženijního vojska:
- k speciálním průzkumům, zvláště komunikací, přeprav, uzlů zátarasů a ničení,
- k speciálnímu zatarasování (i na cestách odchodu nepřítele).

Diverze

Nezbytnou součástí moderní bojové činnosti je diverze i v blízkém týlu (divizním týlu) nepřítele. Vzhledem k dynamice a rychlým změnám v boji bude nutné diverzní skupiny (z vybavených a speciálně vycvičených bojových jednotek mostotřeleckých útvarů) pravidelně vysazovat do týlu nepřítele. Diverzní skupina může zahájit úkol do 2—4 hodin po vysazení a je schopna plnit úkol po dobu až 2 dnů. Tato forma boje je plně uskutečnitelná prostředky divize, která je schopna denně vysadit nejméně 2 diverzní skupiny. Je účelné vysazovat skupiny během noci do hloubky 60—100 km od linie fronty.

Řízení palby

Palba dělostřelectva řízená dělostřeleckým pozorovatelem z vrtulníků je velmi účinná. Umožňuje ničit cíle na velké pozorovací dálky s menší spotřebou munice, což je ekonomické zejména při umlčování a ničení taktických ZHN, i menších plošných cílů, jako radiolokátorů, míst velení i baterií. Kromě toho systematické pozorování bojiště z výhodných výšek umožňuje získat dostatečné množství cílů pro dělostřelectvo.

Nejvýhodnější je pozorování z výšek 200 až 400 m, zvláště při výhodných podmínkách „po slunci“.

Vrtulník startuje zpravidla jen pro plnění palebného úkolu.

Speciální dělostřelecký průzkum

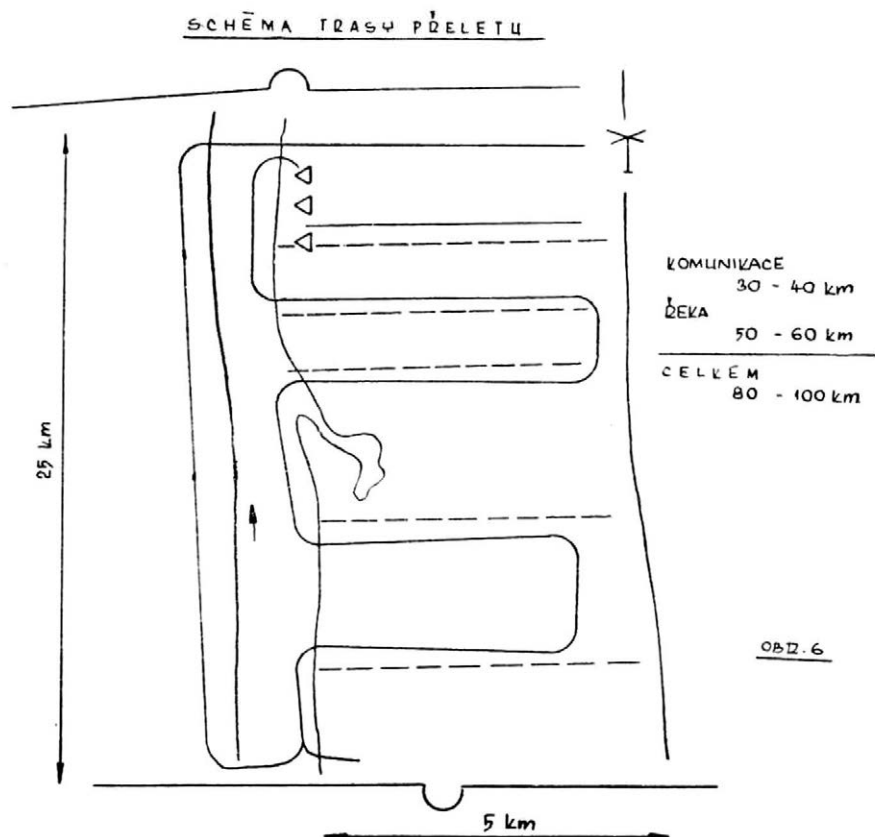
V některých případech rychlé dynamiky boje bude výhodný i děl. průzkum z vrtulníků k zabezpečení rychlého manévru oddílem vojskových raket, zejména průzkum komunikací (poloměry zatáček) a rychlé ohodnocení prostorů bojového rozmístění.

Manévr PT prostředky

Při obranném boji nebo odrážení protiútoků nepřítele je rozhodující včasný manévr protitankovými prostředky na ohrožené směry. Tento manévr přesunem „po ose“ může být často opožděný. Je proto reálné počítat s možností přesunu PT č. 82 mm BzK s obsluhami (2 Mi-4) vzduchem. Tento způsob použití PT prostředků bude velmi účinný zejména v horách, na široké frontě a při boji na předmostí. Stejným způsobem je možné přemístit tarasnicové skupiny na ohrožené směry (1 Mi-4 s 3 obsluhami tarasnic).

Zásobování speciální děl, municí

Při odražení tankových útoků bude často nutné včas a na odlehlá místa doplňovat zejména PTRS. Zasazení vrtulníku Mi-4 umožní včas pokračovat v plnění bojového úkolu, zvláště v těch případech, kdy bylo nutné přisunout munici po vyčerpání zásob až z divizních skladů nebo na větší vzdálenosti (po vysazení výsadku v průběhu boje).

Speciální ženijní průzkum

Pro ženijní vojsko je velmi náročný úkol — kromě průzkumu komunikací — včasný průzkum přístupů k vodním překážkám, zejména pro obojživelné prostředky pěchoty (OT, SKOT, TOPAS, BTR 50 P), které jsou závislé na vhodnosti přístupů a stavu břehů. Použití vrtulníku umožní ženijnímu vojsku uskutečnit tento průzkum včas a na široké frontě. S dostatečnou spolehlivostí lze prozkoumat pásmo 25 km (2 průlety) s přístupovými cestami (4—6 os na hloubku 5 km) za 50—60 minut (viz obr. 6).

Průzkum musí být zahájen nejpozději při příchodu čelních jednotek na vzdálenost 20—25 km od řeky a ukončen nejpozději s vyjitím těchto jednotek na rovádku před řekou. Je výhodné zasadit k tomuto úkolu na úsek přepravy každého pluku 1 vrtulník se speciální osádkou ženistů průzkumníků.

Průzkum uzlů zátarasů a objektů ničení

V obranném boji zejména po odchodu vojsk na stanovená pásma obrany, můžeme vhodně voleným systémem komplexního zatarasování účinně zpomalovat nepřátelský postup (zřizováním uzlů zátarasů na důležitých směrech). Poněvadž tato opatření nebudeme zpravidla předem připravovat a ženijní jednotky zasazovat k plnění těchto úkolů „z chodu“, má mimořádný význam neefektivnější volba objektů ničení, minování a ostatní opatření v tom, aby spolu s charakterem terénu umožnily malým silám vytvořit dostatečnou obrannou hodnotu. Proto bude důležitým úkolem stanovit přímo na místě na základě správného ohodnocení tankového směru prostory minování a vhodně objekty k ničení. Pro tento úkol bude mimořádně výhodné nasadit vrtulník, upřesnit terén v uzlu, volit objekty ničení a prostory minování a do příchodu jednotky do prostoru upřesnit hrubý zámysl zřízení uzlu.

Obdobně za pronásledování nepřítele bude účelné vysadit na vhodná místa odchodu nepřítele, zejména soutěsky a jiná nebezpečná místa, ženijní skupiny s úkoly vytvořit zátarasy a ničením důležitých objektů na cestách podstatně zpomalit odchod vojsk nepřítele, zhušťovat jeho sestavu a tím spolupůsobit na vytváření vhodných cílů pro jaderné údery. K tomu postačí žen. skupina (1+5) s potřebným materiálem (20—30 PT min, speciální trhaviny, roznětky).

ad 4) Speciální úkoly týlového, zdravotnického a technického zabezpečení

Kromě úkolů již rozebraných a odpovídajících i účelnému využití v týlu divize, chci upozornit na možnost některého speciálního využití pro úkoly týlového zabezpečení vojsk.

Především půjde o možnosti

- dopravy zdrav. specialistů do prostoru vysokých ztrát (chirurgické brigády na místa shromaždišť raněných po zásahu ZHN),
- zásobování spec. zdrav. materiálem (zvláště krev, plasma apod.) po úderech na vojska a vyčerpání běžných zásob,
- odsunu raněných (zejména při volném využití letů, zvláště po zásobení vysunutých jednotek — výsadek, PO apod.).

Nevylučuji i účelnost speciálního technického průzkumu k zjištění nepojízdných a zapadlých tanků na odlehlých směrech od činnosti technických jednotek

divize, popřípadě i přesun letůček specialistů a agregátů přímo do prostoru nepojízdné bojové techniky.

*

Použití vrtulníkového letectva v divizi je široké a všestranné. Specifičnost těchto úkolů má i další nároky na přesnější znalosti velitelů a příslušníků štábů o možnostech vhodného, účelného a ekonomického využití tohoto moderního prostředku pro boj. Vyžaduje také naučit se s ním úsporně hospodařit s plným respektováním takticko-technických možností a vzdušné situace a stavu PVO nepřítele.

Bude nezbytně nutné nejen rozšířit přípravu příslušníků vševojskových štábů a jednotek a přizpůsobit ji těmto novým technickým možnostem, ale i vycvičit a připravit osádky vrtulníků pro tyto nové požadavky.

O které opatření jde:

V přípravě štábů

a) zvládnout dokonale taktické možnosti účelného využití vrtulníků. Odpoustat se od dosavadní zvyklosti používat vrtulníky jako pohodlný „polní taxík“, ale vidět v něm důležitý pomocník k zabezpečení rychlého velení a řady speciálních úkolů.

b) Seznámit se s **technickými zvláštnostmi** činnosti vrtulníků. To vyžaduje znát nejen taktické dolety, ale i možnosti denního resursu v hodinách, přihlížet k technickému stavu vrtulníků (potřebné zásoby letových hodin si vytvářet cílevědomě zasazováním jednotlivých vrtulníků), znát způsob materiálně technického zásobování vrtulníkových jednotek, včas je zásobovat potřebným materiálem (LPH, spec. materiál apod.).

c) **Sladit součinnost** a zvyknout si velet vrtulníkovým jednotkám. Při respektování taktického použití i technických zvláštností včas vydávat úkoly jednotkám, seznamovat je se situací, zejména s čarou vlastních jednotek, prostředků PVO, situací nepřítele, zvláště PVO (HAWK), s prostředky radiotechnického průzkumu apod. Řešit s potřebným předstihem i přemísťování vrtulníkových jednotek, zejména přeletem v noci. Uvědomit si, že i vrtulníky nemohou mnohdy i s nejlépe vycvičenými osádkami při nepříznivých povětrnostních podmínkách splnit úkoly (mlha, nárazový vítr, složitá povětrnostní situace apod.).

V některých případech poskytnout pomoc při zabezpečení létání, zejména při vysokém sněhu nebo na bahnitém terénu (odklizení nebo zpevnění přistávací plochy).

Dbat na dodržování leteckých bezpečnostních opatření, zejména při výcviku v míru respektovat leteckou dispečerskou službu a její nařízení.

d) Připravit podřízené štáby na to, že vrtulník je prostředkem velitele svazku a proto mít vždy nařízeným způsobem označenou bojovou techniku, na signál vytyčovat VS pluků nebo útvarů, vyhledat přistávací plochu, vytyčit ji, zabezpečit k ní dopravní vozidlo (je-li vzdálena od VS — v lese), poskytnout pomoc vrtulníkům, které nouzově přistály (vyrozumět štáb svazku) apod.

e) Naučit se a dokonale si osvojit **orientaci v terénu z vrtulníku**. Umět číst mapu při různých výškách, zakreslovat zjištěnou situaci, naučit se sám používat

spojovací prostředky v rádiových vrtulnících. Dokonale číst situaci a přenášet ji do mapy vyžaduje praktický výcvik důstojníků štábu.

V přípravě jednotek:

Speciální úkoly vyžadují, aby i jednotky zvládly některé zvláštnosti bojové činnosti vrtulníků. Jde zejména:

- o poznání vrtulníku a jeho možnosti;
- o způsoby nasedání a vysedání, umístění ve vrtulníku a bezpečnostní opatření za přeletu;
- o umístování materiálu ve vrtulníku a způsoby jeho upevnění.

Požadavky u různých druhů vojsk budou přizpůsobeny formám plnění úkolů.

V přípravě osádek vrtulníků:

Obsluhy vrtulníkových jednotek vševojskových svazků musí si osvojit znalosti způsobů plnění speciálních úkolů jako např.:

a) letecký speciální výcvik:

Poněvadž charakter činnosti je podmíněn plněním samostatného úkolu jednotlivými vrtulníky, narůstá podstatně i potřeba větší samostatnosti velitele vrtulníku, bezpečná znalost orientace i v obtížných povětrnostních podmínkách, zvládnutí pilotáže v minimálních výškách a v obtížném terénu (hory); daleko častěji bude nutná pilotáž v noci. Samostatnost bude klást i vyšší nároky na zvládnutí materiální části vrtulníku.

b) taktická příprava:

Požadavky kladené na osádky vrtulníků vyžadují podstatně zvýšit znalosti **taktiky**. Znalost bojové činnosti divizí je základ pro rychlou orientaci o způsobu, formě a metodě plnění uloženého úkolu. Podstatně se zvyšují i nároky na znalost nepřítele, jeho prostředků PVO, schopnost samostatně poznávat typy nepřátelské bojové techniky a přesně ji identifikovat v terénu. Získat potřebné znalosti o vlastních jednotkách, jejich organizaci, materiálu, možnostech jejich použití a středních normách při plnění jejich bojových úkolů.

Vzhledem k současnému stavu osádek musíme řešit tento úkol jako velmi závažný a v přípravě osádek mu věnovat vševojskovým štábem potřebnou pozornost. Tyto závěry ukazují, že je nezbytně nutné upravit i systém velitelské přípravy vrtulníkových jednotek a současně uvést i do souladu s předpokládanými úkoly programy výcviku vrtulníkových jednotek. Skutečnost ukazuje, že vrtulníkové jednotky svazků mají zcela odlišný charakter od dopravních vrtulníkových útvarů letectva, což je nutné všestranně brát v úvahu.

Velení a plánování použití vrtulníků svazku

Vzhledem k různorodému charakteru použití vrtulníků je nutné zabezpečit centrální řízení, jejich přidělování na jmenovité úkoly a potřebnou dobu. Činnost vrtulníkové jednotky řídí náčelník štábu (v jeho nepřítomnosti náčelník operačního oddělení) divize. Určuje i úkol veliteli vrtulníkové jednotky, zabezpečuje znalost situace a včas organizuje opatření zabezpečující plné využití vrtulníků pro potřebu svazku.

Velitelství msd

Schvalují:

velitel msd

Tabulka použití vrtulníkové jednotky na 26. 6.

Štáb les ÚHOŘ, 25. 6., mapa 100 000

PČ	Opatření	Plánovaný úkol	Doba plnění	Prostor činnosti	Typ	Počet	Let. hod.	Součinnost s	Poznámka
1	velení vojskům	Rekognoskace a osobní potřeba velit.	05.00 až 19.00	pluky	Mi-1	1	3	Určen pro štáb svazku	
2		Kurýrní služba	05.00 až 19.00	pluky VS A	Mi-1	1	4	05-06, 10-17, 18-19 hod. pod. stanice	
3		Řízení přesunů	18.00 až 20.00	A..B..C	Mi-1	1	2		
4		Spojovací účely	16.00 až 19.00	Prostor F	Mi-1 spoj.	1	2	spoj. odd.	PVO spojená s výsadky
5	bojové zabezpečení	Průzkum	12.00 až 16.00	G..H..I	Mi-1	1	2	odd. průzkumu 34 pžr	PVO PO a 36 msp
6		Vysazení PzS	20.00 až 22.00	26. 6. J..K	Mi-4	1	1	34 pžr	
7		Radiační průzkum a ZUO	04.00 až 21.00	pásmo divize (2 sledy)	Mi-1	1	2 (zál)	oper. odd. 34 rcho	v trvalé BoPo do 5'
8	bojová činnost	Vysazení diverz. skupin	20.00 až 22.00	L..M	Mi-4	1	2	37 msp	
9		Pro dělostřelectvo	na výzvu	v prostoru DDS	Mi-1	1	1	vel. děl. DDS 34	řízení palby
10		Pro ženijní vojsko	00.06 až 08.00	A..B..C	Mi-1	1	2		průzkum komunikací
11	týlové zabezpeč.	Pro speciální přesun a odsun	16.00 až 19.00	Týl svazku	Mi-4	1	1	týl	
12	záloha	Záloha	05.00 až 19.00	pásmo divize	Mi-1	1	3	NŠ	
			05.00 až 15.00		Mi-4	1	2		
Celkem					Mi-1 Mi-4	9 5	21 7		

Náčelník štábu ... msd

Přehled o bojovém zasazení vrtul. jednotky
štáb, háj. MIČÍN, 26. 6., mapa 200 000

PČ	Jednotka			zál. hod.	Den: 26. 0.							Den: 27. 6.						
	skupina	číslo	pilot		04	08	12	16	20	24	zbývá	04	08	12	16	20	24	zbývá
1	velit. skupina	065	kpt. xy	63		1		12			60							
2	1 voj Mi-1	064	npor. xy	25		12			1		23							
		065	por. xy	31		2	2	2	2		27							
		066	por. xy	37				5	3		34							
		067	kpt. xy	65			12		4		62							
3	2 voj Mi-1	136	kpt. xy	42			12			6	40							
		137	mjr. xy	40				12		8	37							
		138	kpt. xy	12				11			11							

Legenda: 1 – rekognoskace
2 – kurýrní služba
3 – řízení přesunů
4 – spojovací účely

5 – průzkum
6 – vysazení PzS
7 – Rad. Pz a ZUO
8 – vysazení diverzních skupin

9 – vydělené pro dělvo
10 – vydělené pro žen. vojsko
11 – vydělené pro týl
12 – záloha

Při rozhodování o použití vrtulníků musí vycházet vždy z toho, aby byly zabezpečeny základní periodické úkoly, vytvořena potřebná zásoba a aby předpokládaný resurs byl plně kryt. U štábu divize bude účelné zpracovávat denně „Tabulku použití vrtulníkové jednotky“ a v průběhu boje vést operativní přehled o bojovém zasazení vrtulníků (viz příloha 1).

Tabulku použití zpracuje NŠ (NOO) po upřesnění rozhodnutí a předložení požadavků náčelníků. Je výhodné zpracovat ji dvojmo, z toho jeden výtisk ponechat na oper. odd. (k přehledu o plánované činnosti) a druhý předat veliteli vrtulníkové jednotky jako podklad pro rozdělení úkolů na vykonavatele (na jednotku, úkol a dobu). Při rozdělování úkolů musí přihlížet jak k jeho specifickým požadavkům a vybírat pro ně vhodně připravené osádky (individuální přístup), tak i k technickému stavu jednotlivých vrtulníků, zpravidla po informaci ZVTV jednotky. Na základě „Tabulky použití“ seznámí pak osádky s režimem na příští den a usměrní předletovou přípravu osádek.

Tabulku použití zpracováváme na každý den bojové činnosti; zpravidla do 20,00 hod. předchozího dne je nutné ji předat veliteli vrtulníkové jednotky k rozpracování a zabezpečení úkolů.

„Přehled o bojovém zasazení“ (viz příloha 2) je operativní dokument velitele vrtulníkové jednotky, v němž rozpracovává úkoly z „Tabulky použití“. Dává potřebný přehled o úkolu, jeho časovém plnění i o zatíženosti jednotlivých pilotů a vrtulníků. Je plánovacím a výkazovým dokumentem (splnění úkoly se vyplní — neplánované doplní). Bude vhodné přiložit druhopis tohoto dokumentu k „Tabulce použití“ pro posouzení možnosti vrtulníkové jednotky při řešení neplánovaných úkolů.

Domnívám se, že oba dva dokumenty jsou minimálně pracné, ale při tom účelné pro pružné řešení bojové činnosti vrtulnickového letectva svazků.

Zvláštní význam bude mít i správné a včasné **technické zabezpečení** činnosti vrtulnickového letectva, spočívající nejen v udržování vlastních vrtulníků v plně bojeschopném stavu, ale v koordinované jejich činnosti ve vzduchu s ostatními druhy letectva a prostředky PVO.

Bude účelné, aby polní armáda měla technické prostředky potřebné k některým revizím i v polních podmínkách. Vzhledem k zvláštnostem vrtulnickového letectva v polní armádě bude účelné zabezpečovat vrtulník speciálním leteckým materiálem a kapalinami příslušnými leteckými technickými útvary letecké armády. Zásobování LPH, vševojskovým týlovým materiálem a materiálem druhů vojsk (ženijním, chemickým, dělostřeleckým apod.) uskutečňovat normálním systémem obdobným vševojskovým útvarům.

Efektivní využití vrtulníků při zabezpečování bojové činnosti není „módní“ otázkou, ale požadavkem další modernizace soudobého boje. Vyžaduje rozšířit některé další technické a taktické znalosti příslušníků vševojskových štábů i účelně využít již dosažené výsledky velitelů vrtulnickových jednotek.
